

LOOTUSRINGI JUHT

ÕPILASTE ISETEGEVUSE JA KÄRSKUSKASVATUSTOÓ AJAKIRI

Märts 1932.

Nr. 4

IV aastakäik.

VÄLJÄANDJA: EESTI ÕPETAJATE LIIT.

Tegev toimetaja: P. Kõhitiisky. Toim. liige: J. Elango. Vastutav toimetaja: H. Roos.
Ilmub koolitöö kuudel, kuus numbrit õppeaastas. Maksab aastas — 50 s., üksik number — 10 s.
Toimetus ja talitus: Tallinna, Tatari 3, Telef. (2)14-63.

Küsige!

Minul on saanud harjunud kombeks pöörduda igal sügisel oma uute kasvandikkude poole sõnaga: küsige! Niisama nagu Teie, lugupeetud lugejad, kehitate õlgu arusaamatuses, niisama teevad seda ka minu kasvandikud. Peale selle kõlavad hüüded läbisegi: Joska, tja, sjäuks, joska, tja, sjäuks! See on äraseletatult: ei oska, ei tea, mis jaoks? Mul tuleb seletada korduvalt, et seda olen ma kuulnud alati ja see ei heiduta mind. Ma jagan õpilastele väikesed paberilehekeseid ja kordan: küsige!

Gandhilik vastupanu kestab veel mõne aja, kostub veel mõni joska ja tja, siis algab süvenemine... Algab küsimuste kirjutamine.

Miks ma toimin nii? Selleks, et lapsi harjutada jälle küsima. Keskkooli astujatel lastel on seljataga kuueaastane kooliaeg. Küllaldane selleks, arvatakse, et lapsed oleksid õppinud küsima. Ei, küllaldane selleks, et lapsi võõrutada mõtlemisest ja küsimisest. Meie senine õpetamisviis on jätnud lapse passiivseks. Lapsepsühholoogia aga näitab, et see ei sobi õigete tulemuste saavutamiseks.

Kõnelema õppija laps tunneb kõne väärtust. Temale on sõna selleks nõiakepiks, mis avab temale kogu maailma. Iga loomulik ja terve laps küsib. Ta küsib ja küsib lakkamata. Kuid ta ei leia alati heatahtlikku vastajat. Vahest on lapse vanemad väsinud, teinekord nad ei oska vastata, vahest pole neid käepärast. Aga lapse hinges kerkivad ikka uued ja uued küsimused. Küsija saab vastajale tüütavaks. Ta saadetakse tühjalt minema. Laps petub, ta vaikib, ta ei küsi enam.

Algkooli tülles loodab laps leida uusi vastajaid — õpetajaid. Osalt õnnestub tal see, osalt petub ta lõplikult. Didaktiline

materialism loob õhkkonna, milles lämbub laps. Mis on tähtsam: kas teadmistega täistrihterdatud apaadne ja passiivne inimene, või vabalt looja rõõmsameeleline ja algatusvõimeline leidur?

Minu poolt algatatud kaotatud paradiisi otsimine võib olla kasulik mitmekülgselt. Kõigepealt anname lastele tagasi võimaluse küsida. Selle kaudu avastame meie kaotsi läinud laste maailma ja viimase abil võime võimsalt mõjutada selle kujundamist.

Milline rikkalik saak avanes mulle 20-minutilise töö järele! Millised perspektiivid! Milline ulatus! Milline pealiskaudsus! Milline sügavus!

Esitatud küsimused võimaldavad teha järeldusi väga laiaulatuslikult. Nad annavad pildi kogu klassi tasemest, nad lubavad võrrelda õpilasi teineteisega, nad annavad võimaluse hinnata õpilasi. Aga peaaegu: nad kohustavad otsima vastuseid esitatud küsimustele, Nad kõhustavad neid küsimusi võtma arvesse õppekavade koostamisel ja nende käsitamisel.

Toon ainult ühe paari näiteid esitatud küsimustest. Selle aja jooksul, mil üks õpilane oskas panna paberile ainult sõna „kuidas?“ esitas teine järgmised 12 küsimust: 1. Miks sureb inimene? 2. Kas inimesel on vaja vabadust? 3. Miks kardetakse surma? 4. Mis tähtsus on üldse elul? Kes oli ennem maailmas kas kana või muna? 6. Mis on kõige tähtsam iseloomu joon inimeses? 7. Miks ei salli näit. hunt või muu loom inimest? 8. Mis on usk? 9. Kes on Jumal? 10. Kas on inimesel võimalik loobuda mõnest raskest pahest? 11. Milleks on tahtejõud? 12. Kuidas saab arendada endas tahtejõudu?

Üldse esitatud küsimused sisaldavad endas kogu elu. Leidub küsimusi kõige lihtsamate igapäevaste toimingute kohta. Leidub küsimusi ka raskete metafüüsiliste

probleemide kohta. Raske uskuda, et igapäevase koolitöö abil oleks võimalik avastada nii suuri erinevusi õpilaste vaimlise taseme vahel, nagu seda näitab kujukalt minu poolt esitatud näidete paar.

Need read tahavad näidata, et senine

kasvatuse on suuresti patustanud lapse vastu. Need read kutsuvad kõiki kasvatajaid tegutsema vääriliselt nende kutsele.

Andke võimalusi lastele — küsimiseks! Küsimine ja vastuse andmine on elu ise.

Hans Roos.

Juhiseid VI võistluskirjutuseks.

Vastavalt E. Õpetajate Liidu karskuskasvatustoimkonna otsusele toimub VI võistluskirjutus pühapäeval, 6. märtsil. Eelmiste aastate eeskujul on ka sellel aastal jäetud koolidele vabast võistlustöö korraldada kas päev varem või hiljem, s. o. kas laupäeval 5. või esmaspäeval 7. märtsil, peale koolitööd.

Valiku võimalus on jäetud koolidele, kus õpilaste kogunemine pühapäeval raskusi teeks. Üldiselt on aga toimikond arvamusel, et soovitamam oleks töö korraldada ühisel päeval — 6. märtsil, sest õpilastele mõjub meeltülendavalt teadmine, et üleriigi sel päeval tuhandeid noori ühisele tööle andub, kuna pühapäev ka soodsam selleks, kui harilik koolitöö päev. Seda on kinnitanud ka mitmed korraldajate kirjad kohtadelt, kus katseliselt äripäevil töö korraldatud: neis kurdetakse õpilaste väsimust ja eelistatakse pühapäeva ning hinnatakse seda kasvatavat mõju, mis ühisel päeval on, kui see ühispäev eriti vastava selgitusega õpilastele teatavaks tehtud.

Märtsi esimeste päevade sees saadetakse koolidele, kes teatanud osavõtjate arvu E. Õpetajate Liidu karskuskasvatustoimkonnale, küsimuslehed kätte. Küsimuslehtede sisu ei tee korraldajad enne õpilastele teatavaks, kui just võistluskirjutuse päeval, see on kas 6-ndal märtsil või selle eel- või järelpäeval, varem kindlaks määratud kella ajal, kui osavõtjad juba kõik kohtadel on.

Seekordsel võistluskirjutusel tuleb õpilastele eelmisel päeval juba selgitada, et võistlustöö täitmisel on raamatuke „Kuidas saan õnnelikuks?“ tarvilik ja seepärast iga võistluskirjutusest osavõtja kaasa võtaks õpiraamatu, samuti sulle ja tindi, sest kirjutada tuleb tingimata tindiga.

Kui varem kindlaks määratud päev ja kella-aeg saabunud ning kõik osavõtjad on valmistunud ühtlaselt tööks, jagab korraldaja igale õpilasele vastavalt rühmadele ühe E. Õp. Liidu karskuskasvatustoimkonnalt saadud küsimuslehe ja jääb ise korra-

pidamiseks klassi, meelde tuletades õpilastele, et kirjutised tulevad ära anda valmilt kahe tunni jooksul. Jagades pandagu tähele, et noorema rühma (IV, III ja nooremate klasside) õpilased saaksid neile määratud lehe, vanema rühma (V, VI ja täiendusklasside) õpilased samuti vanema rühma küsimuslehe.

Kirjutamiseks tuleb õpilastele aega anda 2 tundi. Puhtad, tindiga kirjutatud tööd antakse korraldajate kätte. Kirjutamine peab toimuma muidugi täiesti iseseisvalt, mida korraldajail töö alul juba mõjuvalt tuleb selgitada.

Kirjutamise aja lõpul kogub korraldaja kõik tööd ja õpilased vabanevad koju minemiseks. Kirjutustes korraldaja mingisuguseid parandusi (sisulisi, keelelisi, stiililisi jne.) ei tee.

Igale tööle märgib korraldaja oma hinde üles paremale poole töö algusesse, õpilase nime alla, kasutades sõnu: hea, rahuldav, nõrk. Tööd tuleb hinnata sisuliselt, kirjavigu mitte arvestades, võttes võrdluseks ühe korruga kõik ühe rühma tööd.

Hindamisel tuleb lootusringi hooldajail ja õpetajail tingimata märkida, kui mõni õpilane eriti silmapaistev olnud oma üldise tubliduse ja karskusmeelsusega, see tuleks mõne selgitava sõnaga eelmisele ülalnimetatud hindele juurde lisada.

Kõik ülemal nimetatud märkused tehtagu tingimata punase (või muu värvilise) tindiga ja töö alguses, õpilase nime all parempoolsel paberi äärel, töö esimesel leheküljel.

Osavõtjate tööd tulevad paigutada, mõlemas rühmas eraldi, kindlasse järjekorda, alates kõige paremast ja lõpetades nõrgematega, nummerdades kirjatööd selles järjekorras ja kandes samas järjekorras aruandelehele.

Korraldajaid palutakse seda korraldust täpsalt täita, sest sellest oleneb täiel määral auhindade määramine. Tööd tulevad

järjekorra numbri järele ja ilma üksikult kokkumurdmata koondada, kummaski rühmas eraldi.

Aruandelehed saadetakse, kummagi rühma jaoks eriti, ühes küsimuslehtedega. Hoidutagu registreerimisel lehti ära vahetamast rühmade vahel. Nimed kirjutatagu aruandelehele täpselt, selgesti ja kergesti loetavalt, et Liidu auhindade määramisel ja mälestuslehtede kirjutamisel ei juhtuks vigu (eriti selgesti kirjutatagu tähed: o, a; n, u; v, r).

Aruandelehe ette vastavasse kohta märgitagu õiges järjekorras kõige esiti kooli nimi (mitte valla nime ette kirjutada kooli nimele!), siis alles vald, maakond ja aadress.

Aruandelehel märgitagu õpilase nime järele vastavasse kohta kõik raamatud, mis õpilane varem auhinnaks juba saanud; eriti tähtis on see nõue nende suhtes, kes auhinna väärilisteks hinnatud. Aruandelehel peavad õpilase nime juures olema kõik need hindad ja märkused, mis on võistlustöö ülemisel parempoolsel äärel, nime all. Kohtadel ei tule mitte täita rida: „Auhindu said“; see täidetakse E. Õ. Liidus. Kui kool esimest korda võistluskirjutusest osa võtab, siis tuleb see aruandelehtedel märkida kohal, kus muidu auhinnaks saadud raamatud märgitakse, sõnadega: „I korda“.

Aruandelehed olgu allakirjutatud korraldajate poolt.

Auhinna saajate kandidaate võiks ette näha ja märkida kummaski rühmas, heade (ja rahuldavate) hulgas kõige rohkem kuni 20 prots. osavõtjaist, nende hulgast valib siis E. Õ. Liidu karskuskasvatustoimkond auhinna saajad aruandelehel (ja kirjatööde koondamisel) antud numbrilises järjekorras. Suurema arvu kandidaatide esitamine võib ainult segadusi tekitada ja mõnigi õpilane võib ilma auhinnata jääda, keda auhinna vääriliseks oleks muidu arvatud. Ka ei tule mitte arvata, et esitatud 20 prots. kõik auhinnad saavad; auhindade määramine sünnib antud järjekorras nende 20 protsendi piires, kuna lõplik arv oleneb k.-toimkonna kasutada olevaist summadest.

Klassid rühmas on segamini, küll aga on soovitatav, et korraldajad auhinna saajate kandidaate igast klassist poiss- ja tütarlaste hulgast mõne ette näeks, neid selleks nimestiku ette otsa soovitavas järjekorras paigutades, muidu-

gi niipalju kui lubab seda töö väärtus ja õpilase tublidus. Võetagu eriti tõsiselt kohtadel auhinna saajate kandidaatide järjekorda, sest k.-toimkond omalt poolt selles järjekorras harilikult muudatusi ei suuda teha ning võtab kindlas numbrilises järjekorras võimaliku arvu auhinna saajaid, mõlemast rühmast eraldi.

Kõik võistlustööd ühes aruandelehtedega tulevad saata võimalikult ühe nädala loooksul peale kirjutamist, hiljemalt aga 25. märtsiks Eesti Õpetajate Liidu karskuskasvatustoimkonnale Tallinna, Tartari 3. Töid, kui neile erilist kaaskirja juurde pole lisatud, võib saata harilikult ristpaela saadetusena käsikirjade tariifiga: iga 50 gr. — 2 s. (alamm. 10 s.). Erilist kaaskirja vaja ei ole, kui aruandelehtedel on tehtud kõik nõuetavad märkused ja muud valikuks osutuvad lisandused.

Auhindu määratakse toimkonna ainlise võimaluse kohaselt ning aruandelehes antud järjekorras.

Oleks soovitatav, et auhindade arv suurem saaks, kuid E. Õpetajate Liidu kasutuses olevad summad teevad selleks raskusi, sest mälestuslehtede j. t. trükitööde valmistamine ning postikulud nõuavad suure osa summadest. Seepärast E. Õpetajate Liidu karskuskasvatustoimkond palub koole, kes lejavad võimaluse rahas või raamatutes (laste kohastes) omalt poolt auhindade arvu suurendamiseks lahkesti abiks olla. Toetus võib õpilastele minna kas nimelise annetusena või üldisel alusel; esimesel korral oleks raamatul märgitud peale üldise sissekirjutise veel, et auhind on N koolilt. Samuti võib anda toetuse kooli soovi kohaselt kas oma koolile lisaauhindadena või mõnele teisele koolile. Viimane moodus on eriti huvitav kasvatuslikult, nagu seda läinud aastate kogemused näitasid, kus koolide vahel sooje sõprussidemeid tekkis. Kui siis koolidel leidub selleks võimalus (hoolekogu, lootusringi, kooperatiivi, eraannetajate summad, raamatud), ärgu jäetagu seda palvet täitmata! Saata tuleks toetus E. Õpetajate Liidu karskuskasvatustoimkonnale hiljemalt 15. aprilliks. Raha saatekirjas tuleb aga selgesti märkida toetuse kasutamise tingimused: kas oma koolile lisaauhindadeks, teistele koolidele üldiselt või mõnele koolile nimeliselt jne. Kui aga auhindu või lisaauhindu koduselt kavatsetakse anda, siis teatagu sellest, ülevaate saamiseks, samaks ajaks toimkonnale. Väga soovitatav oleks ka aru-

andelehel, üleval paremal nurgal, märkida toetuse saamisest, et arusaamatusi ära hoida; märkimine olgu värviliselt.

Auhinnad ja vastavad mälestuslehed saadetakse kohapealsele korraldajale aprillikuu lõpus, kes siis annab kõik mälestuslehed ja saadud auhinnad osavõtjatele edasi, milleks sobivam aeg lootusringide kevadpühal, mis peetakse seekord 7. ja 8. mail. „Lootusringi Juhi“ maikuu numbris avaldatakse ülevaade võistluskirjutuse tulemusest, mis soovitav õpilastel avaldada mälestuslehtede ja auhindade jagamise eel.

Et suur osa võistlejaist paratamatult auhindadest ilma jääma peab, nende hulgas mitmedki, kes auhindu vääriski, siis on väga tarvilik neile teisel teel kõlblist tasu anda. Selleks tuleks koolidel teha enne tööde ja aruandelehtede ärasaatmist kõigist töist klasside järele hinnanguline kokkuvõtte, kus oleks märgitud õpilased, kelle tööd on

täiesti headeks osutunud, kelle tööd rahuldavad, kellel aga päris rahuldavad veel ei ole, kuid tuleval aastal seda võivad olla. Eriti tuleks siin veel märkida neid õpilasi, kes on saavutanud edu oma iseloomu kujundamisel üldises tubliduses. Siis võiks lühidalt põhjendada võistlusöö mõtet — eluks vajalike harjumuste, teadmiste ja veenete omandamist, kus mitte ainelisi sihte ei taotleta, tasu pärast tööst osa ei võeta. Ilusa mälestusena ühisest aatetööst hinnatagu mälestuslehti. Peale selle põhjendada üksikule auhindade määramist. See ettekanne — kokkuvõtte peaks toimuma pidulikult enne mälestuslehtede ja auhindade jagamist, võiks olla E. Ö. L. nimel ette kantud ja peaks vääriliselt lõpetama võistluskirjutuse pedagoogilise ülesande.

E. Ö. Liidu

Karskuskasvatustoimkond.

Kuidas mina viimase klaasi õlut jõin.

See oli paljude aastate eest, ilusal maikuu. See oli mai luuletajaile ja laulikuile, kuldsele päevale järgnes kuldsem. Ühel sarnasel kevadpäeval olin mina peaaegu linna servani jalutanud, olin kastanite esimese roheluse all aialokaalis meelitava nurga leidnud ja istusin seal, rahul jumalaga ja kogu ilmaga. Pika teekäigu järele tundsin janu ja tellisin endale klaasi vahutatavat õlut. Istusin lau ääres, jälgisin üle aia mõõdaminevaid jalutajaid ja nautisin silmapilku täielise rahuldustundega.

„Kelner, veel üks klaas!“ — Kiiresti tuli ta jälle. See maitse! Pikaldaselt aetasin pooleli tühjendatud klaasi lauale.

„See ei maitse mitte hästi?“ kõlas minuni peenike hääl.

Imestunult vaatasin läbi aia prao ja nägin väljas, uulitsal 10—11-aastase poisikese seisvat. Mul oli pealtvaataja. Arvatavasti oli ta kaua mind jälginud.

„Tõesti, see maitseb hea“, ütlesin mina.

„Laske mind ka kord juua.“ —

„Ei, minu noormees,“ vastasin naeratades, „see ei ole mitte sinule, see on ainult suurte tarbeks.“

Nõus olles öelduga vaatas ta mind.

„Kui ma aga kord suur olen, siis võin muidugi ka õlut juua, eks ole?“

Ma jaatasin.

„Siis joon ma aga ka tublisti õlut!“

„Miks nii?“ küsisin mina. „Tead sa

ka, et õllest joobnuks võib jääda? Sellega peab väga ettevaatlik olema, muidu ei tee õlu head.“ —

„Seda tean ma küll!“ ütles ta, „ma ei joo mitte rohkem, kui ma kanda jõuan.“

„Kui palju sa siis jood?“

„Ma joon samapalju kui mu isa. Isa ütleb alati, et kümme klaasi õlut peab jõudma kanda, ja kümnes klaas maitseb kõige paremini. Ja õlu teeb tugevaks! Ütleb isa. Kes õlut ei joo, see ei jõua ka töötada. Olu on terviseks. Kui ma leeris olen käinud, siis algan peale ja joon iga päev, et tugevaks ja suureks saada, nagu mu isa.“

Mind ärritasid varaküpsenud lapse sõnad.

„Oled sa siis juba õlut joonud?“ küsisin mina. „Maitseb ta sulle hästi?“ —

„Ei!“ ütles ta otsekoheselt, „see on viha.“

„Ära miks tahad siis seda juua, mis sulle hästi ei maitse?“

„Seepärast, et minu isa joob ja et kõik inimesed seda joovad,“ vastas ta.

Kaugemalt kostis kutsuvalt naise hüüd ja poiss jooksis sinna.

Kaua istusin ma mõtteis, silmi ees kivetanud poisi kahvatu nägu, kes õlle läbi tahtis tugevaks saada; kõrvus kostusid sõnad: et minu isa joob ja et kõik inimesed joovad, seepärast tahan mina ka

seda juua. Järele jäänud õlu klaasis ei tahtnud mulle enam maitseda, see tundus läila.

Kuidas — mõtlesin endamisi — kui nüüd see poiss nähtud eeskujule järele teeb, oma soovi rahuldama hakkab, ja kui viimaks sellest lapsest... Ma ei võinud lõpuni mõelda! —

Raske meeleoluga tõusin üles. Päike ei paistnud mulle enam, vindid ei laulnud mulle enam, lõbusaid jalutajaid ei näinud ma enam.

Kui suur, kui suur on minu vastutus laste ees, mina ise olen ju olnud neile eeskujuks õlle joomisega...

Ja mina kui õpetaja ja kasvataja pean ometi oma tegudega neile eeskujuks olema.

Raskete mõtetega sammusin koju. On siis igaks oma tegudega ja eeskujuga vastutav laste ees? Või on see liialdatud vastutustunne? Jälgiauks peab ju ometi

oma sõnadega ja tegudega oma ligemisele püüdma kasu tuua. Kui nüüd meie joomakombed ja elamisviisid eeskujuna ikka ja ikka jälle korduvad ja põlvest põlve edasi kestavad. Omas mõttetuses oleme süüdi tulevaste põlvete tuhandetes viletsustes.

Need mõtted keetsid mul päevast päeva ja enam ei saanud rahu, kui ma täiele selgusele olin jõudnud. Ma lugesin uue arusaamisega kõike alkoholisse puutuvat, korraldasin vaatlusi klassis ja lasin lapsi jutustada pühade möödasaatmisest ja kodusest elust. Uus ilm avanes mulle oma saladustega, nüüd vast alles mõistsin ma, missugune tähendus on eeskujul.

Hea eeskuju peab surmama kurja.

Ja üheteistkümnenda käsu formuleerisin endale: „Sa ei pea ühtegi halba eeskuju andma ligemisele!“

Prof. dr. Rud. Smola järele.

Loogem sõprust loodusega!

Ma pole loomult, kahjuks, kuigi suur looduseuurija, -tundja ega -sõber. Metsloome, -linde ja -taimede elu pole mulle kuigi tuttav. Kahjuks on mu huvid ikka enam kistud inimseltkonda. Kuid möödunud suvel elasin „looduserüpes“ üle ühe tõeliselt harda silmapilgu.

See ei olnud kuski Paasvere laante põhjas karude ja põtrade kambas, ega Kasari suudme roostikus hanede ja luikede mann, vaid Müncheni kultiveeritud pargis Nymphenburgis.

Losside ja puskkaevude ilu vaadanud, taandusin pargi sügavusse. Hiigeltammede ja pöökpuu salad, vaiksed väljad nende vahel, suvine päikesepaiste sisendasid koduse meeleolu. Mulle tundus, nagu oleksin tagasi läinud kihelkonnakooli-põlve aega, nagu uidaksin Karuse tammikus ja imetleksin seal oravaid, kes aga kartlikult kadusid lehestikku.

München on ju suur linn, kus linnupraad kaunis kõrges hinnas. Seal kasutatakse toiduks tuvisid, harakapoegi. Mul on põhjust arvata, et koeralihagi seal on müüdav-ostetav, kuna hobuseliha söömisest Saksamaal kirjutas Vilde juba mitukümmend aastat tagasi.

Kuid Nymphenburgi pargis hoitakse ja kaitstakse linde. Seal on nad imestamisväärselt taltsad. Lähed mööda kõnniteed, kuldnokk istub tee ääres ja vaatab sam-

mukauguselt su peale. Orav piilub puu otsast sind ja on nagu valmis su sülle hüppama.

Pargis on 5—6-hektaarilisi tiike ja tiikidel tuhandepealisi pardiparvi. Metsikud pardid. Kuid millise rahuga nad siin padistavad! Kodumaal ehmud koledasti, kui samasuguse hirmuga täitunud piilu äkki vurt-satab kustki roostikust ja põgeneb sust kaugemale. Siin, linna külje all, kus pardipraest ju ka osatakse lugu pidada, ronib part veest välja, tuleb su jalge ette, uidab su ümber. Ta muidugi ei ütle, et võta mind, vaid endiste kogemuste põhjal ootab sult toitu. Metspart! Rääkimata luigest, kes uhkelt kaeia konutades sulle läheneb.

Olin kõigi meeltega kiindunud pildisse, kui pardipaar üle vaikse tiigi pinna, kus sügavselgelt peegeldusid hiigeltammede kroonid, ujus vastaskalda rohu puhmas-tikku, jättes mõlemile poole kolmurgana leviva veevirvenduse. Paradiislik rahu!

Mõtlesin endas, miks ei saada meil luua sarnast linnuriiki, peljupaika pelglikele suleandjaille. Kas peame rahulduma ainult Vilsandi Vaikasaarte lapikestega? Kas ei leiduks igas kihelkonnas lapikest maad, mõnehektaarilist ala, mida võiks muuta lindude kaitsealaks?

Lindude „kaitsehaldjas“, hra Toom, kord tahtis mind veenda, et lindudel olevat

oma keel, millega nad annavad teateid edasi oma kaaslastele. Selles keeles olevat kajakad, hahkid ja teised teatada võinud omasugustele: seal paigas on meil julge olla, seal meid ei kiusata. Kui hra Toomil peaks olema õigus, siis täituksid ka mujal lindudele määratud peljupaigad varsti väikestest lauikutest, kes looksid mitme-häälelise laulukoori iluks kodumaa loo-

dusele ja rõõmuks töömurest hetkeks pakkupevale inimesele.

Paljudes kohtades on koolide külge liidetud endised mõisapargid ja aiad. Eestkätt tuleksid need luua lindude kaitsealadeks. Minu arvates polegi siin rohkem tarvis, kui lindudele mõista anda, et siin on teie peljupaik. Küll nad ise siis edasi propageerivad.

J. Uustalu.

Töö õpilaskoondistes.

Lindude pesakastid korda!

Kaugel see enam on, kui tekivad põllule märtsikuu suladega mustendavad laigud, kui ilmuvad sealt toitu otsima esimesed lõokesed, kui esimesed kuldnokad varakevadisel hommikul oma vilega meid ootamatult üllatavad... Ja siis, iga nädal toob uusi sulisõpru aina juurde...

Nüüd on ülim aeg vaadata, et oleks korras lindude pesakastid. Esiteks, parandame vanad pesakastid. Katused, kui saab, tulevad avada, pesakastidest vanad pesad ja mustus kõrvaldada, et oleks vähem tööd lindudel. Kindlasti tahab mõnigi laud uut naela, mõni tekkinud lõhe tuleb takkude või laua äärekeseaga sulgeda. On pesakast viltu vajunud, tuleb see otse ajada ja nii seada, et sissekäik oleks ida või lõuna poole ja kas täiesti loodis või parem pisut ettepoole, et vihm sisse ei sajak. Kinnitada tuleb eriti tugevasti pesakast puu või maja seina külge, et tormid linnuperekonda õnnetuks ei teeks. Ka haruline puuksake linnumaja ees vananeb kiiresti ja vaiab uuendamist.

Kuid ainult vanade kohendamisega ei tuleks piirduda, igal aastal tuleks mõni uus majake juurde soetada. Uute pesakastide soetamisel võiks esmalt kasutada õnsaid puutüvesid, kuhu lauast põhi alla ja katus peale tuleb, ulatudes pisut üle ääre ette, räästana. Auk kuldnokkadele olgu umbes 2 tolli, teistele lindudele aga pisut väiksem. Kui aga sündsat puu tüve ei leidu, tuleb muidugi laudadest pesakast teha. Ei ole soovitatav pesakasti värvida, lindudele meeldivad loodusvärvid kõige rohkem: koorega puutüvi ja ilmastiku mõjul halliks muutuvad lauad. Ei mõista nad ka hinnata uksi, aknaid, korstnaid ja muid sarnaseid ilustusi.

Pesakastide paigutamiseks soodsamad kohad on kahtlemata elavad puud, kuhu kast parajas e kohta, mitte liiga latva, tuleks paigutada. Eriti hindavad tihased ti-

hega puu-krooni ja kaugemat seisukohta inimeste liiklemiskohast. Kuldnokad lepivad ka maja seinte külge kinnitatud pesakastidega, kui seal inimeste tihtine käimine neid ei sega. Räästaalusega lepivad linavästriku ja teised hilisemad külalised. Seal lepivad nad ka lahtise kastikesega, kui ainult koht rahulik on.

Hilisemate külaliste hulka kuuluvad pääsukeste perekonnad. Neist on kaks perekonda hea meelega nõus inimeste elamute lähedal asuma, üks neist küldes lauda katuse all ja lautades, meie armas suitsupääsuke, teine aga eelistab rohkem linna ja alevi kohti, keda tema uhke pesaehituse pärast ka „poti-pääsukeseks“ hüütakse. Olete kuldnoka, tihaste ja teiste varasemate külaliste eest hoolitsenud juba, mõelge siis ka pääsukestele. Jätke lahti katuste ungaugud ja loomalautades sündsad augukesed, kust sisse saaks suitsu-pääsuke. Linna-pääsuke teeb oma pesa räästaste alla akna sirmsidele või seina külge, eelistades kivimaja või jälle siledaid laudadega vooderdatud maju. Seal on aga tihti õnnetus — pesa kukub hiljem, perekonna raskemaks muutmisel, maha... Selle kurva õnnetuse hoiab ära, kui saate kinnitada mõne pika naela või kunstliku simsu pesa alla, kuhu pääsuke siis pesa kinnitab. Suurem sirms takistab ka pesast mustuse sattumist seinale.

Ühtlasi, ärge unustage lindude kurjemat vaenlast — kassi. Selleks olgu kunstlikud takistused teel pesakastini.

Lõpuks olgu veel kord meelde tuletatud, et pesakastide ülesnamekuga rutata tuleb. Kus talvel ei unustatud ja praegu ning hiljem ei unustata linnukesi söötmast ja kus leidub tarviliselt puid, võib mõnigi talvine külaline ka suveks pesitsemaks jääda, nagu tihased, kes küllalt mõistavad hinnata puu okstele riputatud peki tükke ning soojendavaks puhkamiseks kasutada pesakaste talvel.

P. K.

Lindude palve.

Meie, väikesed laululinnud, kõigest külmast, tuisust ja näljast hoolimata oleme püsima jäänud siia kaugele põhjamaa metsadesse, et siin kevadel jälle õunapuudel hüpata, kirsipuudel karelda ja pöösastikus pesitseda, et laulda ja hõisata võidu teiega, rõõmsad päikeselapsed. Tuleb kevad, siis külastab meie maad veel suur hulk rändlinde, et siin veeta rõõmsat kevadet ja töörikast suve: laulda ja pesitseda. Meil kõigil on aga teile, arukad inimlapsed, suur ja ärras palve: kaitske meid kasside eest!

Astuge juba nüüd, talvel, kohe meie nimel julgelt sisse igasse majja, kus peetakse rohkem kui üks kass, ja paluge pere-meest, et see hävitaks majas kõik kassid

peale ühe, keda ta on kohustatud korralikult pidama.

Praegu aga on lugu nii, et nii väga paljudes majades peetakse viis-kuus ja rohkemgi kassi, kes peavad halastamatut jahti meile, laululindudele.

Mitmes kümnes külas ja aias on juba kasside pärast hoopis vaikinud lindude laul. On ka hävinenud õied ja õunad.

Et selles süüdi on kassid, seda ei taheta teadagi. Neile mõrtsukatele otsitakse kaitset kohtuski!

Meie, väikesed laululinnud, palume aga eestkostmist ja kaitset teilt, kallid lootusringlased ja Punase Risti koonduse liikmed!

Igapäeva kangelased.

Ärge otsige mitte kaugeilt mailt, mitte raamatutes, mitte minevikus kangelasi!

Kangelased on tegevuses, nad elavad ühes meiega olevikus.

Telingutel, masinate kõrval, kaevandustes tegutsevad kangelased, päevast päeva, aastast aastasse.

Väsimatu! kangutab põllumees tugevama kännu või raskema kivi kallal, hommikul enne päikest, õhtul peale päikese

veel. Mitte kuulsuse pärast, vaid muretsedes leiba kodule ja maailmale.

Haigeravitsejad palavikus haige juures võitlevad uneta õil kangelaslikult, ilma erilise tasuta.

Õpi igapäev suurust nägema töös, austama rohelise pärjaga igapäeva kangelasi. Töö ja kohuste täitmise asendavad tundmatu nimetu kangelaste ridadesse.

Vabalt ajakirjast

„Jugendrotkreuz Zeitschrift“ 1931.

Kannuke õlut ja üks elamus.

Mõned ukSED edasi minust elas aastate eest väike, lõbus ja virk poiss. Mulle meeldis ta väga. Tihti oli ta kogu päeva minu külaliseks. Siis kogus ta kõigist nurkadest kõik vajaliku kokku, istus keset põrandat ja ehitas üles, purustas jälle ja tegi imelikke fantastilisi plaane. Tema isa oli parandamata joodik, kes alati pojaga riidles, kui purjus koju tuli. Tema ema tundmusteta ja hoolimata, ei kaitsnud teda kunagi.

Kord, kui istusin hilja õhtul oma töö juures, kuulsin oma väikest sõpra kibedasti nutvat. Isa oli jälle purjus koju tulnud. Kui järgmisel päeval oma sõpra kohtasin, olid tal ikka veel nutused silmad. Ma viisin poisikese enda juurde, andsin talle šokolaadi ja lubasin talle: „Pühapäeval, kui ilus ilm, teeme koos jalutuskäigu.“ See oli esmaspäeval. Ma rääkisin kohe sellest tema emale, kes vihaselt vaikus.

Päev päevalt tuli nüüd poisike minu juurde: „On see pühapäev siis varsti?“

— „Viis päeva veel.“

„Pühapäev?“ — „Ülehomme.“

„Homme?“ — „Homme.“

Pühapäeval õige vara koputas ta uksele: „Kas läheme varsti?“

„Jah!“ hüüdsin talle naeratades. „Oota ainult natukene.“

See oli imeilus selge suvepäev. Algu- ses olid meie jalad usinad, nüüd hakkas aga palav. Higi tilkus heledate pärlitena alla. Varsti leidsime tee veerelt võõras-temaja. „Läheme jooma midagi“, ütlesin oma väikesele kaaslasele. Meie läksime aeda. Kelner tuli. „Üks klaas piima poisikesele ja üks kannuke õlut minule.“

Minu sõber kuulas seda vaikides. Piim ja õlu toodi. Ma andsin naeratades piima, ta võttis ja jõi selle isukalt. Üle klaasi serva vaatas ise mind.

Ma jöin oma õlut. Seda ei olnud palju, tihti olin ma rohkemgi joonud. Kuidas nüüd poisike mind silmitses. Ta oli oma klaasi kõrvale pannud ja vaatas ainult mind. Ma istusin ja jöin oma kannu tühjaks, siis vaatasin temale uhkelt otsa.

„Mis on sinuga nii järsku?“

Suuril silmil vaatas ta vaikides mind. Ja järsku täitusid ta silmad pisarast, värin läbistas kogu ta keha.

„Mis on ometi sinuga?“

Ta vaikis luksudes kaua. Siis surus ta vaaukiut läbi kinniste hammaste värinaga, mis teda haaranud oli:

„Nüüd — nüüd oled sa... minule — ka — samasugune — kui minu — isa..!“

Sellest ajast alates ei joo mina enam.

M. Popiku järele.

Mis tehakse lootusringes.

Kasti algkooli lr. „Koidukiir“ korraldas koduse loterii-aalegrii. Küürestii müüdi 400 piletit, mis andsid sissetulekut kr. 20,11. Võitueks peamiseks lootusringlaste omad tööd. Ühejääk loteriist läheb osalt portfoljode ja nukkude saatmisel tekkinud kulude katteks, osalt aga koolile tööriistade muu-remiseks. Õpilaste omal jõul sai hiljuti valmis tööpink.

Kooperatiiv teotseb edukalt, läbikäik on tõusnud ligi 300 kroonini. Maksuta ühistee-loomisest võtavad osa pea kõik õpilased.

Korraldati liivaväli, mille aja rikkus sulja. Töö-koosolekud korraldatakse kord nädala-

las, kus arutatakse võispluskirjutuse raamatu küsimusi ning esinetakse referaatidega liikmele ettekandel. On ülesseatud kirjakaast, millesse asendatud küsimused tihti aineks referaatidele.

Ajakirja „Edu“ nr. 2 ilmus neil päivil, Ajakirja numbreid ja album-ajakirju on saadetud teistele koolidele vahetamiseks.

Ettevalmistamisel on huviohtu korraldamine.

Kiltsi algkooli lr. „Heik“ saatis tutvumiseks oma kogutööse „Valgust ja varje“. Sellest huvitavast teoste kogust avaldame järgmises numbris ülevaate.

Koolide ajakirju.

„Heik“ nr. 4, 1931. Massu algkooli lr. ja E. N. P. R. ajakiri, Sapirogr., 24 lk.

Sisust: Emake jutustab, Vähe raha, Kõne- ja valgusõpiliste õhtu; luuletusi, nalja, mõistatusi, illustratsioone.

„Leek“ nr. 6. Jõulunumber. Martna algkooli lr. „Koidu“ ajakiri. Sapirogr., 20 lk.

Sisust: Mõõdunud jõulud, Sõda karjas, küsimusi ja vastuseid, Johannese jõuluaupäev, Eedi jõulude ootel, Kiri jõuluvanale, Reinu-vaderi jõulud; rohkesti luuletusi, illustratsioone, peitepilte.

Kaks vahetamiseks saadetud numbrit saat- sime Taikse ja Luunja koolidele.

„Põhjakäär“ nr. 1. Jäärja-Alliko N. P. R. koolikoondise album-ajakiri.

Sisust: Reik üiskudel, Öhtu kodutalus, Jõulud laanes, Metsa teel, Mahajäetud maja, Vanaema jutustab jõuludest, Üks jõulumäksus, Punane Rüst ja jõulud, Kui omaksin saare Lõunameres. Rohkesti ilustusi ja joonistusi vesivärvides.

Saatsime „Põhjakäare“, soovikahaset, vahetamiseks Lusti algkoolile.

„Koidik“. Varbla algkooli lootusringi väljaanne. Künjakuu 1931. Sapirogr., 16 lk., illustreeritud.

Sisust: Tuleb õõ, Suvine õhtu, Talvine õhtu, Talve tulek, Meri, Onne otsimine.

Võistlustöid huviohtute kavade koostamisel.

Määratud tähtajaks 15. veebruariks jõudsid toimetusse võistlustöödena järgmised huviohtu kavad:

1. Ratva algkooli lootusringi liikme, V kl. õpilase Elmar Meesaki.

2. Kasti algkooli lr. „Koidukiire“ liikme, V kl. õpilase Senni Krossi.

3. Kasti algkooli lr. „Koidukiire“ liikme V kl. õpilase Meeta Lutsu.

4. Kiltsi algkooli lr. „Helgi“ liikmete kollektiiv-töö.

5. Soldino algkooli lr. „Kiire“ 6. II huviohtu kava.

6. Alliku algkooli (Jäärja vallas) N P. R. koondise juhatuse poolt korraldatud 24. II huviohtu kava.

7. Lusti algkooli lootusringi liikme õpil. Agnes Kosmani.

8. Lusti algkooli lootusringi liikme õpil. Linda Abrami.

9. Lusti algkooli lootusringi liikme õpil. Jüri Birkentali.

Kavad tulevad auhindamisele. Huvitava- vamaid neist avaldame kas täieliselt või osaliselt. Tulemused avaldame „Lootus- ringi Juhi“ järgmises numbris.

Toimetus.